

Даниленко, Л. (2021). Великі дані в освіті: можливості та виклики. *Освітня аналітика України*, 1(1), 45–52.

Діденко, О. (2022). Штучний інтелект у педагогічній діяльності: нові горизонти. *Педагогічні науки*, 75(2), 112–118.

Кухаренко, В. М. (2020). Використання машинного навчання в освіті: можливості та виклики. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2(96), 15–25.

Литвинова, С. Г. (2020). Використання штучного інтелекту в освіті: можливості та виклики. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 78(4), 1–15. <https://doi.org/10.33407/itlt.v78i4.3575>

Морозов, В. В. (2021). Етичні аспекти використання штучного інтелекту в освіті. *Освітній дискурс*, 33(5), 45–52.

Семеріков, С. (2020). Штучний інтелект в освіті: виклики та перспективи. *Інформаційні технології в освіті*, 42(1), 15–23.

Радкевич, О. П. (2014). *Цивільно-правова охорона і захист персональної інформації в мережі Інтернет* (Doctoral dissertation, Київ).

— 00 —

УДК 004.77:37.016(07)

ВИКОРИСТАННЯ TELEGRAM ЧАТ-БОТУ ЯК ЗАСОБУ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Наталія Радько,

викладач вищої кваліфікаційної категорії

Відокремленого структурного підрозділу

«Сарненський педагогічний фаховий коледж

Рівненського державного

гуманітарного університету»,

<https://orcid.org/0009-0002-6229-1862>

e-mail: natalia27radko@ukr.net

Анотація. У статті представлено досвід використання месенджера Telegram як засобу підтримки освітнього процесу у викладанні освітнього компонента Методика навчання освітньої галузі «Інформатична» у закладі фахової передвищої освіти в умовах вимушених карантинних обмежень та повномасштабного вторгнення росії в Україну. Проаналізовано актуальність використання

месенджерів в освітньому процесі через їхню популярність серед здобувачів освіти відповідної категорії. Виокремлено переваги та недоліки застосування месенджерів для виконання певних педагогічних завдань. Окреслено функціонал та можливості використання месенджера Telegram для підтримки освітнього процесу, зокрема, через створення чат-боту навчальної дисципліни.

Ключові слова: фахова передвища освіта, месенджери, чат-бот, освітній компонент, навчальний контент, коледж.

USING TELEGRAM CHATBOT AS A MEANS OF AUTOMATING THE EDUCATIONAL PROCESS

*Natalia Radko,
Teacher of the Highest Qualification Category of
the Separate Structural Unit «Sarny Professional
Teachers' Training College of Rivne State
University of the Humanities»*

Abstract. This article presents the experience of using the Telegram messenger as a means of supporting the educational process in teaching the educational component «Methods of Teaching the Educational Field 'Informatics'» at a professional pre-higher education institution under conditions of forced quarantine restrictions and the full-scale Russian invasion of Ukraine. The relevance of using messengers in the educational process is analyzed due to their popularity among students of the corresponding category. The advantages and disadvantages of using messengers for performing certain pedagogical tasks are highlighted. The functionality and possibilities of using the Telegram messenger to support the educational process, in particular through the creation of a chatbot for the academic discipline, are outlined.

Keywords: professional pre-higher education, messengers, chatbot, educational component, educational content colleges.

Одним із пріоритетних напрямків сучасного розвитку фахової передвищої освіти в Україні є застосування сучасних цифрових технологій в освітній процес. Особливу увагу заслуговують соціальні мережі та месенджери, адже сьогодні важко уявити здобувача освіти, який не має сторінку в соціальній мережі, не слідкує за блогом та/або каналом. Соціальні мережі та месенджери мають значний освітній

потенціал: зручні у використанні, структуровані, сприяють кращому порозумінню між викладачем та студентами, розвивають креативність, ініціативність. В рамках якісного контенту піднімаються актуальні теми та проблеми, відбувається популяризація навчального матеріалу, підвищується мотивація до вивчення дисципліни. У зв'язку з чим важливо досліджувати та застосовувати можливості месенджерів як інструментів навчання освітнього компоненту *Методика навчання освітньої галузі «Інформатична»* у закладах фахової передвищої освіти. Дослідження даної теми сприятиме зверненню уваги на розвиток якісного, саме україномовного контенту, боротьби з російськими наративами, фейками в інтернет-просторі (Пшемицька, 2022).

Основна частина. Останні 10-15 років увага викладачів, методистів зосереджена на особливостях використання цифрових технологій в освіті, інтерактивного навчання, гейміфікації в освіті. Одним із сучасних трендів є дослідження освітніх можливостей месенджерів, представлені в розробках зарубіжних науковців (Lee, H., Harrison, R., Smith, J., Kim, Y., Brown, L.), які аналізують використання мобільних месенджерів для підтримки неформального навчання та співпраці між студентами, вивчають вплив їх на розвиток навичок критичного мислення та медіаграмотності, аналізують роль месенджерів у створенні персоналізованого навчального середовища та підтримці індивідуального навчання тощо. Українські дослідники (Архипова Т., Маркова Є., Носенко, О. В., Носенко, Ю.Г., Шевчук, Р.М., Яцишина О. та ін.) також звернулись до вивчення можливостей месенджерів у навчанні, висвітлення даної теми активізувалось з початком дистанційного навчання через пандемію COVID-19 та з моменту повномасштабного вторгнення росії в Україну. У той же час дослідження використання месенджерів у викладанні *Методики навчання освітньої галузі «Інформатична»* у коледжах так і не стало предметом спеціального наукового дослідження.

Месенджери являють собою додаток, програму, головна мета – миттєвий обмін повідомленнями, відео, документами в реальному часі. Додатки постійно оновлюється й з'являються нові функції: проведення відеоконференцій, використання хмарних середовищ, підключення більше ніж 2-х дивайсів, синхронізація та ін. Згідно даних Київського міжнародного інституту соціології, станом на весну-літо 2022 року найбільш популярними серед месенджерів перше місце посідає Telegram (Пшемицька, 2022). Незважаючи на те, що месенджери, які популярні серед студентської аудиторії, відносять більше до розважально-дозвільних вони мають значний освітній потенціал й використовуються сьогодні також в навчальних цілях.

Можна виділити наступні позитивні аспекти під час використання месенджерів у викладанні освітніх компонентів: автоматизація процесів, широкі демонстраційні можливості, різні форми взаємодії та комунікації, викладач може розробити персональний підхід до студента, що імплементується в його ж індивідуальну освітню траєкторію, також це дає можливість здобувачам освіти проявити креативність, творчо підходити до підбору та обробки матеріалів, розвивати навички та вміння роботи в командах (Пшемицька, 2022).

Важливо розуміти й негативні аспекти, ризики та складнощі з якими можуть зіткнутись як викладачі так і студенти. У першу чергу, це помилки, неточності, або навіть сфальсифіковані факти та дані, які можуть зустрінуться на каналах, сторінках. Викладач повинен перевіряти матеріали, які подає на заняттях та закликати студентів уважно ставитись до інформації, яку вони знаходять та використовують. Інформаційна гігієна сьогодні, в умовах війни, є надзвичайно важливою й відповідальність викладача надати студентам матеріали, ресурси за якими можливо перевіряти, звиряти інформацію й розвинути необхідні вміння та навички роботи з пропонованою інформацією. На наш погляд, такі інструменти навчання як месенджери не потрібно використовувати на кожному занятті через ризик перенасичення, втоми, навіть стресу, через безперервний інформаційний потік або його втрату (Пшемицька, 2022).

Хоча месенджери можуть дещо відрізнитися за характеристиками, всі вони є важливими засобами сучасної комунікації та нетворкінгу і мають низку спільних рис (Носенко et al., 2022): безкоштовність, підтримка обміну даними різного формату (зображення, анімація, аудіо, відеофайли, документи тощо), можливість створення груп, синхронізація на різних девайсах тощо. Варто виокремити такі переваги використання Telegram для підтримки освітнього процесу:

- кросплатформність – можливість використання на різних гаджетах і платформах, зокрема Android, iOS, Windows Phone, Windows, macOS, GNU/Linux;

- підтримка синхронної та асинхронної взаємодії – можливість використовувати месенджер як в режимі реального часу (синхронний формат), так і незалежно в часі, будь-де і будь-коли (асинхронний формат);

- можливість обміну повідомленнями різного формату: текстовими, голосовими, фото- і відеоповідомленнями, файлами різних форматів, гіперпосиланнями на зовнішні ресурси;

- підтримка різних видів взаємодії: здійснення аудіо- і

відеодзвінків, організація вебконференцій, груп, каналів;

– можливість забезпечити виконання багатьох педагогічних задач – подання і повторення навчального матеріалу, контроль знань та ін. Водночас можна додавати матеріал як в самому месенджері безпосередньо, так і за допомогою гіперпосилань на зовнішні джерела (відеофрагменти, тест-програми та ін.) (Носенко et al., 2022).

Проте, згідно даних за червень-липень 2022 р. молодь від 18 до 39 років активно спілкується та споживає новини через Telegram (від 72,4% серед опитаних віком 30-39 років до 86,7% серед опитаних віком 18-29 років) (Пшемицька, 2022). Окрім зручності спілкування між учасниками освітнього процесу в Telegram присутні освітні та наукові чат-боти, інформаційні канали. Одним із завдань і стало створення чат-боту для вивчення освітнього компоненту.

Telegram чат-бот «Metoduka_informatuki» (рис. 1) створений за структурою навчально-методичного комплексу освітнього компоненту «Методика навчання освітньої галузі *Інформатична*» для спеціальностей 013 Початкова освіта та 014 Середня освіта (Технології) у 2024 році (Metoduka_informatuki_bot, n.d.).

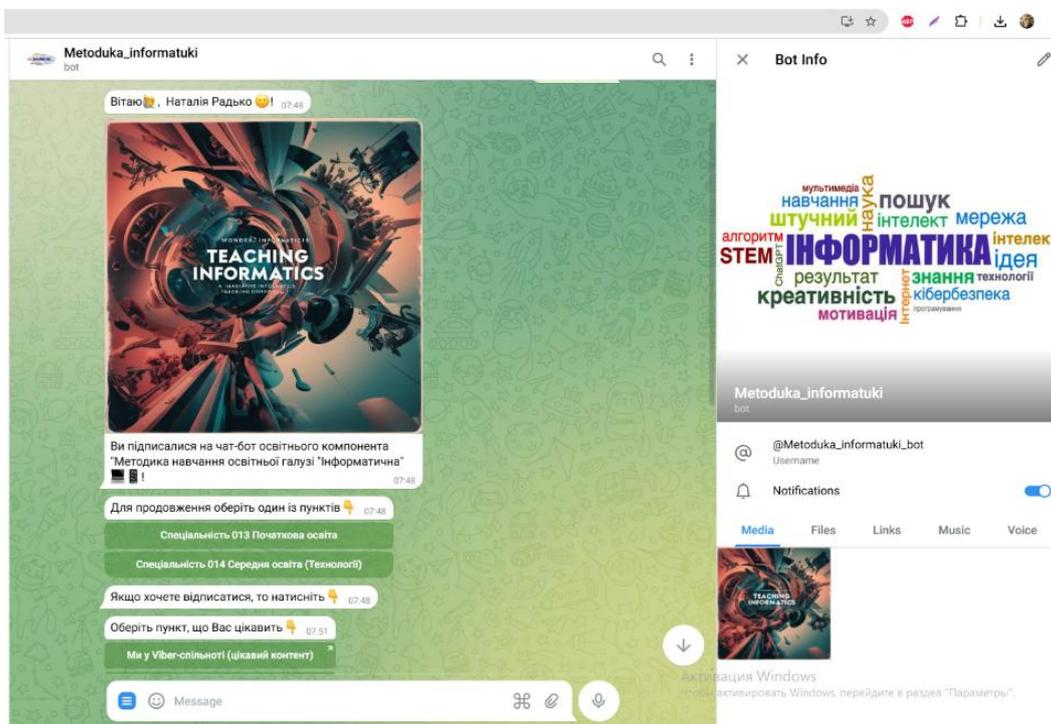

Рис. 1. Стартова сторінка чат-боту «Metoduka_informatuki»

Його завдання продемонструвати сучасний підхід до формування комплексу дисципліни, викладання освітніх компонентів та підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі фахової передвищої освіти. Цей веб-сервіс орієнтований на інтеграцію педагогічних та цифрових технологій, що є актуальним у контексті глобальної цифровізації та зростаючої потреби у підготовці фахівців, здатних працювати в умовах інноваційного освітнього середовища.

Найголовніше – Telegram надзвичайно простий у використанні. В учасників освітнього процесу теж не виникне жодних проблем: усі спільноти тут винесені в загальний список чатів, тож не доведеться шукати наш бот, гортаючи нескінченну стрічку новин. Перевагами нашого Telegram-бота в освітній діяльності – це захищений канал зв'язку з колегами та студентами, систематизація матеріалів та можливість завжди тримати весь необхідний контент під рукою, зручний інструмент для дистанційного навчання, можливість створення опитувань, вікторин, голосових чатів, інструмент для організації елементів інклюзивного навчання.

Використовується цей чат-бот для автоматизації рутинних процесів під час вивчення курсу та містить всі необхідні компоненти, зокрема: доступ до лекцій, медіафайлів, можливість приєднатися до курсу для дистанційного навчання Google Classroom, чат із викладачем для отримання додаткової інформації, що забезпечує інтерактивність, опитування для моніторингу та модернізації викладання навчальної дисципліни, матеріали для організації практичної підготовки майбутніх фахівців і надання всіх зразків документації тощо. Інформаційне наповнення (контент) складається з інтегрованих додаткових ресурсів (Всеосвіта, додатки Google (Classroom, Forms, та ін. Документи, Презентації, Календар), Liveworksheets, інструменти штучного інтелекту (Генератор ребусів, генератор кросвордів, Chat GPT, Canva, Gemini), інтерактивні сервіси Wordwall, Learningapps, Mirro, Coggle.it, Wordart, Blockly.games та інші), що містять все наявне навчально-методичне забезпечення освітнього компоненту «Методика навчання освітньої галузі *Інформатична*», інформація для здобувачів освіти, викладачів, матеріали позааудиторної, інноваційної роботи, пошуку тощо (рис. 2).

Структура і навігація відповідає запитам сьогоденних користувачів даного веб-сервісу, зокрема: наявність постійно доступної та структурованої інформації, розгалужена і зручна навігація, меню, наявність інших корисних посилань (лінків),

безперервна робота в сучасних популярних браузерях та додатку на мобільних пристроях тощо.

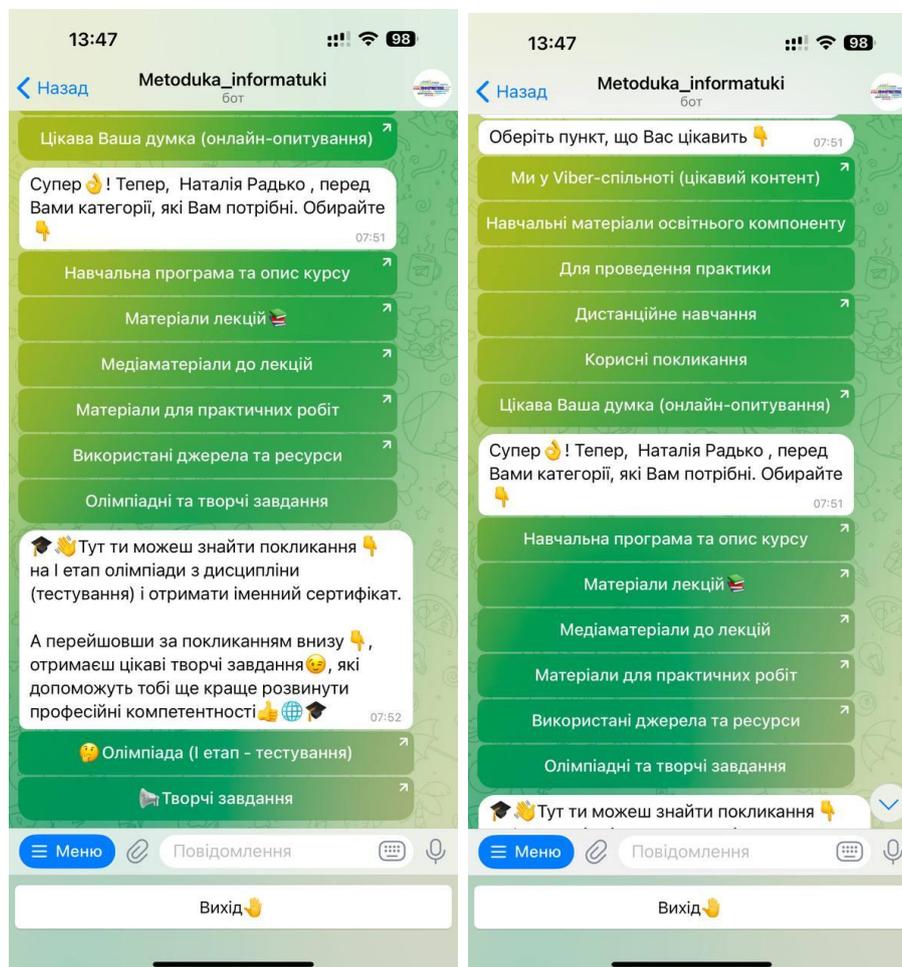

Рис. 2. Елементи інтерфейсу чат-боту «Metoduka_informatuki»

Дизайн лаконічний і витриманий у стандартних кольорах, можливе налаштування користувача під свої бажання та можливості (використання учасниками освітнього процесу з особливими потребами). Чітко спрямована на формування компетентностей майбутніх фахівців, здатних ефективно застосовувати цифрові технології у своїй майбутній професійній діяльності.

Динамічність ресурсу Telegram чат-бот «Metoduka_informatuki» забезпечується універсальністю покликань та інші суміжні веб-ресурси, що містять інформаційні матеріали, які постійно оновлюються.

Таким чином, Telegram чат-бот «Metoduka_informatuki» є високоякісним освітнім продуктом, що відповідає сучасним вимогам до підготовки педагогічних кадрів, а головне підвищує інтерес та мотивацію до вивчення курсу. Цей ресурс забезпечує необхідні умови для професійного розвитку здобувачів фахової передвищої освіти, викладачів та їхньої успішної реалізації у сфері освіти в умовах цифрової трансформації.

Підключитися можна до месенджера Telegram та ознайомитися з контентом за посиланням (Metoduka_informatuki_bot, n.d.).

Месенджери використовуються сьогодні не лише для спілкування, дозвілля, а також виступають інструментами в освітньому процесі у коледжах, майданчиками, на яких студенти та викладачі можуть викладати навчальні матеріали, пропонувати відео, ігри, тести, опитування. Завдяки їх використанню студенти мають змогу креативно та творчо підійти до виконання навчальних завдань. Крім того, завдяки даному цифровому інструменті розвиваються цифрові навички необхідні в сучасному світі.

Список посилань

Козир, М., & Іващенко, А. (2023). Цифрові технології як інструмент консультативної діяльності в освіті дорослих. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*, 39(1), 73–79.

Носенко, О. В., Носенко, Ю. Г., & Шевчук, Р. М. (2022). Використання месенджера Telegram як засобу підтримки освітнього процесу в умовах карантинних обмежень. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2(94), 114–127.

Пшемицька, Є. (2022). Соціальні мережі та месенджери як інструмент для викладання історії в українських ВНЗ. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*, 25(6), 74–79. <https://doi.org/10.15421/172272>

Сисоєва, С. (2021). Педагогічні аспекти цифровізації освіти. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Серія: Педагогічні науки*, (4)69, 24–32.

Metoduka_informatuki_bot. (n.d.). *Методичний Telegram-бот з інформатики*. Telegram. https://t.me/Metoduka_informatuki_bot